

Nr 19

Utlåtande i anledning av motioner angående åldringsvården.

I de likalydande, till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 876 av fru *Elvy Olsson* och II: 1000 av fru *Jonäng m. fl.* hemställes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en skyndsamt utredning av åldringsvårdens målsättning och organisation, varvid även beaktas frågan om huvudmannaskap och samordning mellan åldringsvård och åldringssjukvård.

Motionärerna anför att åldringarnas växande antal och andel av totalbefolkningen medför krav på större investeringar och ökade resurser inom åldringsvården.

Primärkommunerna svarar för dels den slutna vården på ålderdomshemmen, dels den öppna vården, där åldringarna får service i form av bostadsförsörjning, hemhjälp m. m. Åldringssjukvården ankommer på landstingen.

Motionärerna uttalar att utvecklingen inom åldringsvården synes ske utan klart preciserade målsättningar och riktlinjer. Organisatoriska och administrativa svårigheter uppstår också genom att åldringsvård och åldringssjukvård sorterar under skilda huvudmän.

Genom den öppna vården erbjudes möjligheter för åldringar att vistas i sin bostad och sin gamla miljö. Detta medför emellertid en förskjutning av ålderdomshemmens klientel, varigenom kravet på kvalificerad vård skärps. Det blir därför svårt att i praktiken dra upp hållbara gränslinjer mellan primärkommunernas åldringsvård och landstingens långtidsjukvård. Svårigheter av olika slag skulle emellertid uppstå även om man exempelvis skulle överföra ålderdomshemmen till landstingens arbetsområde, uppföra åldringssentra inrymmande både ålderdomshem och hotellservice eller samförlägga ålderdomshem och sjukhus.

Motionärerna uttalar att entydiga ställningstaganden inte kan göras i dag när det gäller organisationsformerna för åldringsvård och åldringssjukvård. Målsättning och organisationsformer bör snarast utredas. Som utgångspunkt bör man ha den åldrade människan, hennes situation och hennes behov av service, vård och trygghet, fritidsverksamhet och stimulans samt kontakt och samvaro med andra åldersgrupper. Den åldrade människans behov av att känna ansvar och få uppgifter att sköta allt efter förmåga och krafter bör beaktas.

Beträffande motiveringen i övrigt torde få hänvisas till motion II: 1000.

Remissyttranden

Utskottet har berett Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet tillfälle att avge yttranden över motionerna.

Kommunförbundets styrelse uttalar, att åldringsvården genom det ökande antalet åldringar torde kräva alltmer ökade samhällsinsatser.

En inriktning av åldringsvården mot ökad service i den egna bostaden, öppnare institutioner etc. är sedan en tid tillbaka utmärkande för utvecklingen inom den primärkommunala åldringsvården. En livlig debatt kring åldringsvårdsfrågorna pågår också för närvarande. Olika vägar prövas för att lösa bl. a. servicefrågor och aktiviteter för gamla och handikappade. En alltför låst inriktning av denna verksamhet kunde medföra en icke önskvärd stagnation i fråga om nya initiativ för att söka lösa problemen.

Behov av ökad samverkan mellan de primärkommunala och sekundärkommunala aktiviteterna inom åldringsvården har visat sig föreligga. I syfte att penetrera möjligheterna till bättre samplanering och samordning mellan den medicinska och sociala åldringsvården har Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet utsett en gemensam delegation, vilken påbörjat sitt arbete. I den mån så anses erforderligt kan delegationen föreslå förbundsstyrelserna att rekommendera landsting och kommuner samarbetsformer inom vårdområdet. En gemensam rekommendation om viss samordning av landstingens hemsjukvård och kommunernas sociala hemtjänst har för övrigt utfärdats under år 1968.

Delegationen kommer också i sitt arbete att ta upp målsättningen för den medicinska och sociala åldringsvården.

Styrelsen erinrar om att det ingår i socialutredningens uppdrag bl. a. att närmare precisera ansvarsfördelningen mellan primärkommuner och landsting, varvid möjligheterna till samverkan mellan primärkommunerna inbördes och mellan dessa och landstingen bör beaktas särskilt då det gäller planeringsfrågor men även i fråga om t. ex. intagning på sjukhem eller ålderdomshem och i frågor som rör social hemhjälp och hemsjukvård.

Styrelsen anser att någon ny statlig utredning inte erfordras om åldringsvårdens målsättning och organisation.

Svenska landstingsförbundets styrelse anför bl. a. följande.

Det växande antalet åldringar i vårt land med därav följande ökade tryck på långtidssjukvårdens och den sociala åldringsvårdens samlade vårdutbud har under senare tid föranlett en mycket intensiv debatt om hur vården av gamla bäst skall ordnas för att motsvara dels den enskildes behov av tillsyn och service och dels samhällets krav på ett effektivt utnyttjande av de begränsade materiella och personella resurserna.

Bl. a. har frågan om det delade huvudmannaskapet mellan landstingen som ansvariga för långtidssjukvården och primärkommunerna som ansvariga för den sociala åldringsvården tagits upp till kritisk granskning. Inom framför allt den öppna åldringsvården har ett samarbete inletts genom över-

enskommelser om utnyttjande av den primärkommunala hemhjälsorganisationen även för sjukvårdshuvudmännens hemsjukvård.

I syfte att stimulera dessa samordningssträvanden och att söka åstadkomma en likartad lösning på det organisatoriska och administrativa planet har landstingsförbundets samt dåvarande stads- och kommunförbundens styrelser beslutat rekommendera respektive huvudmän att utforma samarbetet på förevarande område i överensstämmelse med ett av förbunden gemensamt utarbetat principavtal.

I skilda sammanhang har landstingsförbundet vidare uttalat sig positivt till tanken på en lokalmässig samplanering av ålderdomshem och sjukhem för långvarigt kroppssjuka.

På inbjudan av förbundsstyrelsen har upptagits överläggningar med Svenska kommunförbundet i frågor om samplanering och samordning av den sociala och medicinska åldringsvården genom särskilt utsedda kommitterade.

En gemensam tjänstemannagrupp skall under den närmaste tiden på kansliplanet göra en inventering av de verksamhetsområden inom vilka ett utvidgat och fördjupat samarbete skall kunna etableras samt förelägga kommitterade en sammanställning av länkbara samsarbetsobjekt. I anslutning till detta arbete torde även frågan om tillskapande av speciella former för det vidare samarbetet komma upp till bedömning.

Mot här angiven bakgrund samt med beaktande av socialutredningens uppdrag finner förbundsstyrelsen det inte i vart fall för närvarande påkallat med en särskild statlig utredning på området.

Utskottet

I motionerna hemställs om skyndsam utredning av åldringsvårdens målsättning och organisation under beaktande även av frågor om huvudmannaskap och samordning mellan åldringsvård och åldringssjukvård.

Utskottet vill erinra om att frågor om en förbättrad åldringsvård för ett fåtal år sedan behandlats av socialpolitiska kommittén och att den i december 1967 tillkallade socialutredningen i sitt arbete med en ny vårdlagstiftning bl. a. har att ange riktlinjer för den sociala omsorgen om åldringar och handikappade. Utredningen skall precisera ansvarsfördelningen mellan primärkommuner och landsting och beakta möjligheter till samverkan t. ex. i fråga om intagning på sjukhem eller ålderdomshem och i frågor som rör social hemhjälp och hemsjukvård. Utredningen skall även pröva uppgifterna för ålderdomshem och andra inackorderingshem, t. ex. hem och servicebostäder för åldringar.

Svenska landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet har tillsatt en gemensam delegation för att studera möjligheter till bättre samplanering och samordning mellan den medicinska och sociala åldringsvården.

Genom pågående utredningar synes motionärernas önskemål vara tillgodosedda. Utskottet hemställer därför,

att de likalydande motionerna I: 876 och II: 1000 icke föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 mars 1969

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Möller (s), Oscar Carlsson (s)*, Eric Peterson (fp)*, Helge Karlsson (s), Karl Gustav Pettersson (s), Kilsmo (fp)*, fröken Stenberg (m), herrar Ernst Olsson (cp), Hansson (s)*, Ove Karlsson (s), Blomquist (m) och fröken Pehrsson (cp)*;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm (s), herrar Larsson i Borrby (cp), Rimås (fp), fru Ekroth (s), herrar Johansson i Skärstad (cp), Johansson i Simrishamn (s)*, Andersson i Örebro (fp)*, Wiklund i Härnösand (s)*, Nilsson i Agnäs (m), Göransson (s)*, fröken Åsbrink (s)* och herr Gadd (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.